

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΖΕΡΒΑΣ
ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ
ΠΕ 86 ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

Ερμούπολη, 30.3.2020
No. 23

Ταχ. Δ/ση : Ηρώων Πολυτεχνείου 32
Ταχ. Κώδικας : 84100 Σύρος
Τηλ. : 6909399917
E-mail : konzervas@sch.gr
<https://blogs.sch.gr/konzervas/>

Προς:
Εκπαιδευτικούς
Πληροφορικής

- Δημοτικών Σχολείων
- Γυμνασίων
- Γενικών Λυκείων
- ΕΠΑΛ

Κυκλάδων και Δωδεκανήσου

ΘΕΜΑ: Ενημέρωση εκπαιδευτικών πληροφορικής

Αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι,

Εύχομαι πάνω από όλα να είμαστε όλοι καλά στην υγεία μας.

Η μέχρι ώρα γνωριμία και επικοινωνία μας, έχει δείξει σε όλους μας, ότι οι εκπαιδευτικοί Πληροφορικής της περιοχής μας είναι εξαιρετικοί επιστήμονες και εκπαιδευτικοί με μεγάλο ενδιαφέρον και έγνοια για τα παιδιά μας.

Στις εντελώς πρωτόγνωρες για τη γενιά μας συνθήκες (ποιος περίμενε να έρθουν τέτοιες μέρες;) ο κλάδος μας έχει δείξει υπευθυνότητα, επαγγελματισμό, κοινωνική και παιδαγωγική ευαισθησία.

Οι εκπαιδευτικοί Πληροφορικής είναι πολλαπλά επιβαρυνόμενοι, αφού εκτός των διδακτικών τους καθηκόντων συνεισφέρουν στις ομάδες υποστήριξης των σχολείων αλλά και προσφέρουν βοήθεια σε συναδέλφους άλλων ειδικοτήτων. Πολλοί δε, επειδή συμπληρώνουν ωράριο σε δύο και τρία σχολεία, ειδικά στην Πρωτοβάθμια και όχι μόνο, έχουν ξεπεράσει τα όρια τους!

Τις επόμενες μέρες θα διοργανωθούν τηλεδιασκέψεις. Σε μια προσπάθεια νέας επικοινωνίας μας, σας προσκαλώ να μοιραστούμε ιδέες, καλές πρακτικές και επιτυχημένες παιδαγωγικές και διδακτικές παρεμβάσεις, τις οποίες ενδεχομένως έχει κάνει ο καθένας μας με τους μαθητές του, ώστε να εμπλουτίσουμε τις δυνατότητες μας για αποτελεσματικότερη διδακτική αξιοποίηση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, η οποία έχει πλέον μπει στην καθημερινότητα όλων των εκπαιδευτικών.

Όλοι μας βρισκόμαστε σε μεγάλη πίεση. Από τη μια μεριά η έγνοια για την υγεία της οικογένειάς μας και αβεβαιότητα για την επόμενη μέρα, από την άλλη μεριά η αγωνία μας να προσφέρουμε στην εκπαίδευση και στους μαθητές μας. Όλα αυτά μπορούν να οδηγήσουν σε συμπτώματα επαγγελματικής εξουθένωσης (burn out).

Να βρούμε όμως τη χρυσή τομή. Εμείς ως εκπαιδευτικοί θα πρέπει να βρούμε τρόπους, στο μέτρο που οι συνθήκες το επιτρέπουν, να χρησιμοποιήσουμε κάθε πρόσφορο μέσο για να είμαστε κοντά στους μαθητές και στις μαθήτρές μας, να διδάξουμε και να στηρίζουμε. Η διατήρηση της ψυχικής και σωματικής υγείας όλων μας είναι το κύριο ζητούμενο των ημερών, η συναισθηματική ενδυνάμωση των μαθητών μας είναι κυρίαρχη παιδαγωγική δραστηριότητα στην παρούσα συγκυρία.

Ας μείνουμε αισιόδοξοι!

Σκέψεις και προτάσεις για τη διαμόρφωση εξ αποστάσεως μαθημάτων

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι ένα διακριτό επιστημονικό πεδίο, έχει διακριτές θεμελιώδεις έννοιες που τη συγκροτούν, επιστημολογικά ισχυρές υποκείμενες θεωρίες και απαιτεί ιδιαίτερες διδακτικές τεχνικές για την υλοποίησή της. Συνεπώς η «αντιγραφή» του δια ζώσης μοντέλου διδασκαλίας μας, δεν συνίσταται, ούτε βέβαια είναι και απολύτως εφικτή.

Επίσης απαιτεί ότι όλοι οι συμμετέχοντες διαθέτουν τον απαραίτητο τεχνολογικό εξοπλισμό και ότι έχουν εκπαιδευθεί σχετικά.

Επιπλέον στη συγκεκριμένη συγκυρία έχουμε να κάνουμε με μια καθοριστική ιδιομορφία: *«Η εξ αποστάσεως διδασκαλία δεν υποκαθιστά το μάθημα στην τάξη. Στόχος δεν είναι η κάλυψη της διδακτέας ύλης, αλλά η διατήρηση της επαφής των μαθητών με τη μαθησιακή διαδικασία».*

Από τη μέχρι τώρα επικοινωνία με συναδέλφους και την προσωπική μου εμπειρία καταθέτω μερικές παρατηρήσεις σχετικά με τη διαμόρφωση του περιεχομένου ενός εξ αποστάσεως μαθήματος και περιμένω σχόλια και παρατηρήσεις σας για ένα γόνιμο διάλογο.

A. Δημιουργία θετικού κλίματος

Όποιος αισθάνεται άνετα και ευχάριστα αυτός μαθαίνει πιο αποτελεσματικά!

Είναι σημαντική η αποκατάσταση της επικοινωνίας με τους μαθητές μας (email, τηλεφώνημα εφόσον είναι εφικτό). Στη σημερινή συγκυρία, όπως αναφέραμε, η συναισθηματική ενδυνάμωση των μαθητών μας είναι κυρίαρχη παιδαγωγική δραστηριότητα. Η αποδόμηση της έντασης που πολλοί μαθητές βιώνουν, για διαφορετικούς ίσως λόγους ο καθένας, θεωρώ ότι είναι βασικός στόχος της παιδαγωγικής μας παρέμβασης αλλά και ουσιαστική προϋπόθεσή της.

Το πρώτο ή και τα πρώτα μαθήματα της σύγχρονης θα μπορούσαν να αφιερωθούν στην εξοικείωση με τη χρήση των εργαλείων της σύγχρονης και ασύγχρονης επικοινωνίας, έτσι ώστε να φύγει το δικαιολογημένο άγχος από την αρχική χρήση των τεχνολογικών εργαλείων.

B. Τα επιλεγμένα θέματα να εγείρουν το ενδιαφέρον των μαθητών

Πριν σχεδιάσουμε το μάθημα μας ας έχουμε στο μυαλό τους διδακτικούς στόχους και τα προσδοκώμενα μαθησιακά οφέλη. Τι θέλουμε να αποκομίσει ο μαθητής από αυτή τη δραστηριότητα, άσκηση, εργασία, μάθημα; Σχετίζεται με το αναλυτικό πρόγραμμα ή με και με τους γενικότερους στόχους που θέτει το σχολείο;

Το περιεχόμενο να έχει νόημα για τους μαθητές, να είναι ενδιαφέρον.

Να διεγείρει τη δημιουργικότητα του μαθητή και της μαθήτριάς.

Τα πανελλαδικά εξεταζόμενα μαθήματα της Γ' Λυκείου αποτελούν ειδική περίπτωση και επιβάλλεται να είναι προσανατολισμένα στην προετοιμασία των μαθητών για τις πανελλαδικές εξετάσεις.

Γ. Σχεδίαση του περιεχομένου

Το περιεχόμενο πρέπει να παρουσιάζεται με τρόπο περιεκτικό. Να αποφεύγεται η υπερβολική παρουσίαση υλικού, πολυσέλιδα κείμενα για μελέτη, μεγάλης διάρκειας βίντεο, εργασίες που

απαιτούν υπερβολικό φόρτο. Οι δραστηριότητες να έχουν λογικές απαιτήσεις. Η ποιότητα του υλικού δεν σχετίζεται απαραίτητα ούτε με την δυσκολία των ασκήσεων ούτε με τον φόρτο εργασίας. Μην ξεχνάμε ότι και οι μαθητές βρίσκονται σε πίεση, και ψυχολογική αλλά και μαθησιακή λόγω συμμετοχής τους σε πολλά μαθήματα.

Οι δραστηριότητες καλό είναι να είναι διαβαθμισμένης δυσκολίας. Κανείς δεν ξέρει καλύτερα την τάξη από τον/την εκπαιδευτικό που διδάσκει σε αυτή.

Επίσης όσο σε πιο μικρές τάξεις απευθύνεται το υλικό μας τόσο μειώνονται και οι απαιτήσεις μας σε φόρτο εργασίας. Ειδικά για το Δημοτικό να λάβουμε υπόψη μας ότι οι μαθητές στέκονται για μεγάλο χρονικό διάστημα μπροστά σε οθόνες, για το πρόγραμμα της εκπαιδευτικής τηλεόρασης, παίζοντας παιχνίδια, επικοινωνώντας στα social media κ.ο.κ, οπότε τίθεται θέμα υπερβολικής έκθεσης.

Για τις δραστηριότητες να δίνονται σαφείς οδηγίες και να δίνονται οπωσδήποτε γραπτά. Οι προφορικές οδηγίες όσες φορές και να επαναληφθούν, πάντα υπάρχει το ενδεχόμενο να αγνοηθούν ή να ξεχαστούν.

Να μη δημιουργείται σύγχυση για τη διαδικασία εκτέλεσης των βημάτων. Στην πλατφόρμα eclass μια λύση θα ήταν να καθορίζονται τα βήματα στην περιγραφή του μαθήματος με υπερσυνδέσμους και να μην δίνονται οδηγίες του τύπου «πατήστε στο αριστερό μενού στις Ασκήσεις», «εκτέλεσε την άσκηση 2», μετά πήγαινε στα πολυμέσα, δεξ το βίντεο3 κοκ.

Μια άλλη λύση θα ήταν η εισαγωγή «γραμμών μάθησης».

Ο λειτουργικός σχεδιασμός, το design, του εκπαιδευτικού υλικού είναι πολύ σημαντικός: Η χρήση χρωμάτων, εικόνων, ήχων, σχεδιαγραμμάτων. Όλα όμως να έχουν συνοχή, να σχετίζονται με το θέμα και να μην υπερφορτώνουν τον μαθητή.

Οι εικόνες και άλλα πολυμέσα συνεισφέρουν στη δημιουργία ευχάριστου κλίματος, τραβούν την προσοχή και «προσδέχουν» τον μαθητή. Η υπερβολική όμως χρήση εικόνων, εντυπωσιακών μεν, συχνά δε σε χαλαρή συνάφεια με το μαθησιακό αντικείμενο, δημιουργεί με μεγάλη πιθανότητα «γνωσιακή υπερφόρτωση» (cognitive overload) και αποσπά από το μαθησιακό στόχο.

Δ. Στοιχεία διάδρασης (interaction) και ανάδραση (feedback)

Το υλικό να περιέχει διαδραστικά στοιχεία και να υπάρχει ανάδραση (feedback).

Φυσικά στην παρούσα συγκυρία δεν είναι δυνατό να αναπτύξουμε νέα διαδραστικά σενάρια σε μεγάλη έκταση, υπάρχουν όμως έτοιμες προτάσεις, τόσο από τις πλατφόρμες που προτείνει το υπουργείο όσο από άλλες πηγές, που μπορούμε να τις ενσωματώσουμε στα μαθήματά μας.

Πάντα μετά από μια δραστηριότητα πρέπει να ανατίθεται εργασία ή /και άσκηση αυτοαξιολόγησης ή/και απάντηση (αρχείο) με αποστολή στον/η διδάσκοντα/ουσα.

Οι δραστηριότητες να έχουν προθεσμία αποστολής.

Η επαφή με τους μαθητές καλό είναι να έχει σταθερό ρυθμό.

Ο/η διδάσκων/ουσα από τη μεριά του/της να στέλνει feedback στο μαθητή, με τη μορφή σχολίων, διορθωμένων εργασιών κλπ. όπως θα γινόταν και στη δια ζώσης διδασκαλία για παράδειγμα με επίδοση των βαθμολογημένων γραπτών. Να επισημάνω ότι πολλοί συνάδελφοι χρησιμοποιούν το FoxitReader (free λογισμικό) το οποίο επιτρέπει τη προσθήκη σχολίων και διορθώσεων σε pdf έγγραφα. Επιτρέπει ακόμη και την επισύναψη αρχείου ήχου και βίντεο!

Στην περίπτωση που οι μαθητές δεν διαθέτουν το MSOffice, υπάρχει το LibreOffice και η υπηρεσία +γραφής του ΠΣΔ (www.sch.gr) που προσφέρει διαχείριση κοινόχρηστων εγγράφων.

Η αποστολή mail προς τους μαθητές με το κείμενο: «να διαβάστε από το σχολικό βιβλίο τις σελίδες 71-73 και να απαντήσετε στην ερώτηση 5 του σχολικού βιβλίου στη σελίδα 73» δεν αποτελεί εξ αποστάσεως διδακτική παρέμβαση.

Ούτε η δραστηριότητα «να παρακολουθήσετε το τάδε video στον παρακάτω υπερσύνδεσμο....» .

Η χρήση επιλεγμένου πολυμεσικού εκπαιδευτικού υλικού, βεβαίως και συνίσταται, αλλά με υποκείμενη στοχοθεσία, με ανάθεση εργασιών (π.χ. απάντηση σε μια σειρά ερωτήσεων, σχολιασμό συγκεκριμένων σημείων του βίντεο κοκ) και συνοδευόμενη με feedback.

Ε. Παιγνιώδης και διασκεδαστικός χαρακτήρας των δραστηριοτήτων

Το ιδανικό θα ήταν οι δραστηριότητες να έχουν παιγνιώδη χαρακτήρα. Η αναγκαιότητα και η παιδαγωγικότητα του παιχνιδιού έχει αναγνωριστεί από τον Πλάτωνα ακόμη (Νόμοι 643) είναι όμως το μεγάλο ζητούμενο και στη δια ζώσης εκπαίδευση, όπου στις μέρες μας ο στόχος της κάλυψης της ύλης επικρατεί σε βάρος κάθε άλλου παιδαγωγικού στόχου. Κάτι που βέβαια είναι αναπόφευκτο και δυστυχώς επιβάλλεται από τη σκληρή πραγματικότητα σε πολλές περιπτώσεις όπως για παράδειγμα στα πανελλαδικά εξεταζόμενα μαθήματα της Γ' Λυκείου.

Στ. Πνευματικά δικαιώματα

Χρησιμοποιούμενο υλικό: Λάβετε υπόψη σας τα πνευματικά δικαιώματα του υλικού που θα χρησιμοποιείτε. Ιδιαίτερη προσοχή σε ασκήσεις και εργασίες από βιβλία του εμπορίου αλλά και εικόνες και βίντεο από το διαδίκτυο. Οι περιορισμοί για τη χρήση υλικού σε ψηφιακά μαθήματα είναι γενικά πιο αυστηροί απ' ό,τι ισχύει για τη δια ζώσης διδασκαλία. Καλό είναι να χρησιμοποιούνται εικόνες free ή CreativeCommons με τις δεσμεύσεις που η κάθε περίπτωση επιβάλλει.

Για το θέμα παρακαλούμε ενημερωθείτε από την ανάρτησή μας:

<https://blogs.sch.gr/konzervas/?p=148>

Επίσης και ο **εκπαιδευτικός ως δημιουργός** μπορεί να ορίσει πνευματικά δικαιώματα για το έργο του, βλ. σχετικά την ανάρτησή μας: <https://blogs.sch.gr/konzervas/?p=144>

Ζ. Ενημέρωση

Παρακαλούμε να ενημερώνεστε καθημερινά για τις τελευταίες εξελίξεις από την ιστοσελίδα της [Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης](#) Νοτίου Αιγαίου.

Το e-twinning προσφέρει δύο διαδικτυακά μαθήματα:

1. [Διαδικτυακό σεμινάριο με θέμα «Ηλεκτρονική τάξη – e class»](#)
2. [Διαδικτυακό σεμινάριο με θέμα «Κοινότητες & Ιστολόγια στο ΠΣΔ»](#)

τα οποία και συστήνονται ενθέρμως

Ανάμεσα σε πολλούς αξιόλογους ιστότοπους με οδηγίες για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση ξεχωρίζω αυτόν του [ΠΕΚΕΣ Δυτικής Ελλάδας\(1\)](#) και [ΠΕΚΕΣ Δυτικής Ελλάδας \(2\)](#) που χειρίζεται ο συναδέλφος ΣΕΕ Πληροφορικής Σπύρος Παπαδάκης στον οποίο περιλαμβάνονται οδηγίες και υλικό και από άλλους συναδέλφους από όλη την Ελλάδα και από το υπουργείο.

Πληροφορίες και διδακτικές προτάσεις μπορείτε να βρείτε στο [προσωπικό μου ιστολόγιο](#).

Για οποιαδήποτε πρόταση και διευκρίνιση είμαι στη διάθεσή σας.

με συναδελφικούς χαιρετισμούς και αισοδοξία

Κωνσταντίνος Ζέρβας
Συντονιστής Εκπαιδευτικού Έργου Πληροφορικής ΠΕ86
για τις Κυκλάδες και τα Δωδεκάνησα